

Початкова школа і сучасність

Дзвінки та глухі
приголосні звуки

Урок письма, 1 клас

Слова-назви
ознак предметів

Урок письма, 1 клас

Відкриймо серце
для любові

Виховний захід, 3 клас

Скарби
нашого серця

Батьківські збори, 3 клас

Космічна
подорож

Виховна година, 4 клас

Рослинний і тваринний
світ Антарктиди

Урок природознавства, 4 клас

ПЕРЕДПЛАТНИЙ ІНДЕКС

8 6 5 1 6

Початкова школа і сучасність

НАУКОВО-МЕТОДИЧНИЙ ЖУРНАЛ

Виходить щомісяця

№ 5 (33) ТРАВЕНЬ 2017

Заснований у вересні 2014 р.

ЗАСНОВНИК

ТОВ «ВИДАВНИЦТВО «БІЛИЙ ТИГР»

ГОЛОВНИЙ РЕДАКТОР

Світлана МАРТИНЕНКО,
ДОКТОР ПЕДАГОГІЧНИХ НАУК, ПРОФЕСОР,
ЗАВДУВАЧ КАФЕДРИ ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ
КИЇВСЬКОГО УНІВЕРСИТЕТУ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ

Надія БІБІК,
ДОКТОР ПЕДАГОГІЧНИХ НАУК, ПРОФЕСОР,
ДІЙСНИЙ ЧЛЕН НАПН УКРАЇНИ,
ГОЛОВНИЙ НАУКОВИЙ СПІВРОБІТНИК
ВІДДІЛУ ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ
ІНСТИТУТУ ПЕДАГОГІКИ НАПН УКРАЇНИ

Марія БРАТКО,
КАНДИДАТ ПЕДАГОГІЧНИХ НАУК, ДОЦЕНТ,
ДИРЕКТОР УНІВЕРСИТЕТСЬКОГО КОЛЕДЖУ
КИЇВСЬКОГО УНІВЕРСИТЕТУ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА

Алла ЖУКОВА,
КАНДИДАТ ПЕДАГОГІЧНИХ НАУК, ДИРЕКТОР
ГІМНАЗІЇ МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИН № 323
ДАРНИЦЬКОГО РАЙОНУ М. КИЄВА

Василь ЖУКОВСЬКИЙ,
ДОКТОР ПЕДАГОГІЧНИХ НАУК, ПРОФЕСОР
НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ «ОСТРОЗЬКА АКАДЕМІЯ»

Олена МАТВІЄНКО,
ДОКТОР ПЕДАГОГІЧНИХ НАУК, ПРОФЕСОР,
ЗАСТУПНИК ДЕКАНА З НАУКОВОЇ РОБОТИ
ФАКУЛЬТЕТУ ПЕДАГОГІКИ І ПСИХОЛОГІЇ
НАЦІОНАЛЬНОГО ПЕДАГОГІЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ
ІМЕНІ М. П. ДРАГОМАНОВА

Тетяна ПУШКАРЬОВА,
КАНДИДАТ ПЕДАГОГІЧНИХ НАУК,
ДИРЕКТОР СКАНДИНАВСЬКОЇ ГІМНАЗІЇ
ДАРНИЦЬКОГО Р-НУ М. КИЄВА

Ольга СЛОНЬОВСЬКА,
КАНДИДАТ ПЕДАГОГІЧНИХ НАУК, ПРОФЕСОР
ПРИКАРПАТСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНИКА

Лариса СОЛОВЕЦЬ,
КАНДИДАТ ПЕДАГОГІЧНИХ НАУК, ВІДМІННИК ОСВІТИ УКРАЇНИ,
ЗАСЛУЖЕНИЙ ВЧИТЕЛЬ УКРАЇНИ

Людмила ХОРУЖА,
ДОКТОР ПЕДАГОГІЧНИХ НАУК, ПРОФЕСОР,
ЗАВДУВАЧ КАФЕДРИ ТЕОРІЇ ТА ІСТОРІЇ ПЕДАГОГІКИ
КИЇВСЬКОГО УНІВЕРСИТЕТУ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА

Ірина ШАПОШНІКОВА,
КАНДИДАТ ПЕДАГОГІЧНИХ НАУК, ПРОФЕСОР,
ЗАВДУВАЧ КАФЕДРИ ПЕДАГОГІКИ І МЕТОДИКИ
ПОЧАТКОВОГО НАВЧАННЯ ФАКУЛЬТЕТУ ПЕДАГОГІКИ
І ПСИХОЛОГІЇ НАЦІОНАЛЬНОГО ПЕДАГОГІЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ
ІМЕНІ М. П. ДРАГОМАНОВА

Віктор ЮРЧЕНКО,
КАНДИДАТ ПСИХОЛОГІЧНИХ НАУК, ДОЦЕНТ,
ДИРЕКТОР ПЕДАГОГІЧНОГО ІНСТИТУТУ
КИЇВСЬКОГО УНІВЕРСИТЕТУ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА

Роман ЯРОШЕНКО,
КАНДИДАТ ФІЛОЛОГІЧНИХ НАУК, ДОЦЕНТ
КИЇВСЬКОГО УНІВЕРСИТЕТУ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА

НАШІ ЮВІЛЯРИ

Світлана МАРТИНЕНКО

Вчителю вчителів –
від вдячних учнів

2

Галина ТАРАСЕНКО

Авторська методика читання
в початковій школі: контекст
гуманітарно-культурологічних
домінант сучасної освіти
(аналіз ідей академіка
Олександрі Савченко)

4

МОВОЮ НАУКИ

Валентина ГОНЧАРУК

Музикотерапія
як виховна система
особистісного розвитку
молодшого школяра
в складних сучасних умовах

6

Наталія КІЩУК

Основні положення
теорії Михайла Ареста
про реформування
математичної освіти

10

Надія ПРИСЯЖНЮК

Розвиток творчих здібностей
молодшого школяра на уроках
літературного читання

14

Людмила СЛОБІЦЬКА

Національно-патріотичне
виховання на уроках
української мови та читання
в початковій школі

16

МЕТОДИЧНИЙ АРСЕНАЛ УЧИТЕЛЯ

Катерина НЕЧИПОРЕНКО

Дзвінки та глухі пригосолні звуки
Урок письма
(післябукварний період), 1 клас

18

Людмила ШКАРБАН,

Ольга МІЩЕНКО

Слова-назви ознак предметів
Урок письма, 1 клас

21

Євгеній СІМЕНІК

Різноманітність
корисних копалин
та використання їх людиною.
Значення корисних копалин
для людини
Урок природознавства, 3 клас

23

Валентина ЯРЕМЧУК,

Євгенія ДЯДИЛО

Відкриймо серце для любові
Виховний захід, 3 клас

31

Ірина ТКАЧ

Скарби нашого серця
Батьківські збори, 3 клас

35

Олена РУДЕНКО

Рослинний і тваринний світ
Антарктиди
Урок природознавства, 4 клас

39

Марія МИКОЛАЄНКО

Космічна подорож
Виховна година, 4 клас

43

СТОРІНКА ДІТЯЧОЇ ТВОРЧОСТІ

Творчі напрацювання учнів
КЗ «Водянська СЗШ І–ІІІ ст.»
Верхньодніпровського району
Дніпропетровської області

46

ІНТЕЛЕКТУАЛЬНІ ТРЕНІНГИ

Кросворд на тему: «Канікули»

20

Кросворд на тему: «Україна»

38

ЦЕ ЦІКАВО!

Цікаві факти про українську мову

17

Смачна цікавинка

22

На 1 сторінці обкладинки:
Анастасія КИПИЧЕНКО, 6 років, м. Київ

Вчителю вчителів – від вдячних учнів

Світлана МАРТИНЕНКО,

*доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри початкової освіти
Київського університету імені Бориса Грінченка, м. Київ*

*О. Я. Савченко – доктор педагогічних наук, академік,
Почесний професор Національного педагогічного
університету імені М. П. Драгоманова, Київського
університету імені Бориса Грінченка, Миколаївського
державного педагогічного університету імені
В. О. Сухомлинського, Ізмаїльського гуманітарного
університету, Хмельницької гуманітарної академії;
голова Міжвідомчої ради з координації наукових
досліджень з педагогічних і психологічних наук в Україні;
голова Всеукраїнської асоціації Василя Сухомлинського;
член редколегії низки фахових видань.*

Загальновідомим для багатьох із нас є життєве кредо Олександри Яківни Савченко: «Створимо найкращу освіту – змінимо світ, у якому живемо ми і житимуть наші діти». За цим глибоким переконанням Олександра Яківна працює, творить добро впродовж усього професійного життя.

Впевнена: таких людей одиниці! Мені особисто випала щаслива нагода професійно зростати під мудрим керівництвом Олександри Яківни, радитися з нею як з професійних, так і особистих питань. Особистість, якій притаманні високий професіоналізм, неперевершена працелюбність і життєва мудрість, добра удача і шляхетність, гідність і гуманність.

Вражає її невичерпна енергія, вміння потурбуватися про всіх і кожного, прийти на допомогу, підтримати, змусити повірити в свої сили. Часто між собою ми, її учні, називаємо гіпернауковою матусею, пишаємося, що вона в нас саме така! Її вистачає на всіх: колег, друзів, аспірантів і докторантів, велику родину. Вона переймається не лише нашими проблемами, а й справами наших аспірантів, їхніми публікаціями, науковим і професійним зростанням.

Тема кожної докторської дисертації, написаної під керівництвом Олександри Яківни Савченко, – це цілий науковий простір вирішення актуальної проблеми професійної педагогіки, дидактики початкової освіти, формування етичної компетентності педагога, діагностична діяльність сучасного вчителя, підручникотворення в галузі початкової школи, управління інноваційними процесами в освіті, застосування загальнонавчальних технологій в початковій школі, система підвищення кваліфікації, що охоплює різні спеціальності, вирізняється багатоаспектними підходами. Можна й надалі продовжувати тематику наукового пошуку, але спільне, що об'єднує ці проблеми, – інноваційний дослідницький орієнтир, спрямований на практичну, особистісно орієнтовану діяльність.

Олександра Яківна завжди у пошуках, ніколи не зупиняється на досягнутому («бо кожний фініш – це по суті старт...»), її цікавить усе, що відбувається в науці, освіті, початковій школі.

Переконана, що як в Україні, так і за її межами, професійний авторитет, особистісна харизма цієї

людини безмежні! Адже чим би не займалась Олександра Яківна, які б проблеми не порушувала спільно із докторантами, – завжди отримувала бажаний результат, який був приречений на успіх. Усі її ідеї були випереджувальні за своєю сутністю, такими, які зумовили перетворювальний вплив на реформування системи освіти в Україні загалом, і початкової школи зокрема.

Тож у цей травневий тепло-весняний день дозвольте щиросердечно привітати Вас із славним Ювілеєм!

Високошановна і дорога Олександро Яківно! Ваш внесок у розвиток освіти і науки України є неоціненним, він збагачує національну педагогічну скарбницю нашої держави. Викладачі й студенти охоче працюють за Вашими підручниками, високо цінують створені Вами навчально-методичні комплекти, залюбки користуються навчальними посібниками із методик навчання в початковій школі. Споконвіку в Україні науковець у галузі початкової освіти є носієм духовності, знань, творцем традицій і натхненником народних чеснот, якому довірено неоціненний скарб – дітей. Саме Ви професійно та за покликком душі опікуєтеся справою формування духовно багатой, національно свідомой й освіченої особистості молодшого школяра, плекаєте вчителів початкової школи, які сіють вічне, розумне, мудре в душах допитливої дівтори.

Вдячна долі за те, що на моєму шляху зустрілась така Особистість!

Пишаюсь тим, що навчалась, проходила особистісно-професійне становлення в Олександрі Яківні Савченко – успішного керманіча української академічної школи, фахівця найвищого гатунку, мудрого педагога, доброзичливої, чуйної та унікальної особистості, яка є визнаним авторитетом у царині педагогіки. Мене вражає також її глибоко аналітичний розум, поєднаний із раціональним підходом до вирішення будь-якої педагогічної або життєвої ситуації, наукової діяльності. Щаслива з того, що багато років тому вона стала для мене провідною зіркою в науковому океані Педагогіки! Олександра Яківна й сьогодні не дозволяє зупинитися на досягнутому, завжди долучає мене до пошуку нових ідей, поповнення науково-методичної скарбниці, стимулює особистісно-професійне зростання.

Нехай все Ваше життя, дорога Олександро Яківно, буде зігріте світлом і теплом сердець кожного, кому Ви допомогли, підтримали, хто хоче пізнати Істину.

Бажаю Вам міцного здоров'я, успіхів у творчих пошуках, натхнення в усіх сферах професійної діяльності, невичерпної наснаги у праці, радості, процвітання і ще багато років щасливого життя! Вагомим Вам здобутків, успішного втілення всіх планів і задумів! Хай Ваша праця наповнюється гордістю і величчю, приносить визнання і вдячність!

Хай ніколи не зміліє Ваша духовна криниця, хай струни творчого неспокою надихають і надалі на звершення, а мудре слово дає нові сходи в серцях колег і однодумців. Нехай завжди навколо Вас будуть освітяни, які цінуватимуть і розумітимуть Вас!